

VERWERKINGSOPDRACHTEN

MEPPEL

TITEL: Vosje en de Oranje-bode

DUUR: 60 minuten

BENODIGDHEDEN: digibord, computer, wit en oranje papier, kleurpotloden/stiften, opdrachtenformulier

Instructie leerkracht

Deze lesbrief gaat over het verhaal van Vosje en de Oranje-bode. Het verhaal speelt zich af in Meppel tijdens de Tweede Wereldoorlog. De opdrachten voor de leerlingen brengen ze in aanraking met het thema vrijheid in het algemeen en met het verhaal van de Oranje-bode in het bijzonder.

Vorbereiding

Begin de les met het voorlezen of beluisteren van het verhaal van Vosje en de Oranje-bode. Dit is te vinden op www.waorisaaldert.nl/gemeente-meppel. Laat de bijbehorende foto's zien op het digibord.

Vraag de klas hoe zij denken dat verzetskranten een positieve bijdrage leveren aan het leven in oorlogstijd. Waarom deden mensen zoveel moeite om in het geheim dit soort kranten te drukken?

Na het lezen van het verhaal en het klassikaal bespreken van de vragen kunnen de leerlingen zelfstandig aan de slag met de opdrachten. Per opdracht staat beschreven of ze alleen of in groepjes werken.

Afsluiting

Laat een paar leerlingen het bericht uit hun verzetskrant voorlezen. Welke thema's komen er in de verhalen voor? Zou dit mensen in oorlogstijd moed geven of ze even afleiden van de realiteit?

Het is misschien leuk om hierna een echte verzetskrant te bekijken met de klas. Wat voor berichten staan hierin geschreven? (Zie voor link naar Delpher en voorbeelden van verzetskranten opdracht 2 op het opdrachtenformulier).

Extra tip:

Bezoek het Drukkerijmuseum! In het Drukkerijmuseum wordt het verhaal van Meppel als drukkersstad verteld. Er zijn ook drukmachines te vinden, zoals die ook gebruikt werden voor het drukken van de Oranje-bode. Kinderen kunnen ook zelf aan de slag in de kinderdrukkerij.

OPDRACHTEN

MEPPEL

Introductie

De opdrachten hieronder gaan over het verhaal dat je gehoord hebt over drie jongens uit Meppel. Zij hebben stiekem de Oranje-bode gedrukt tijdens de Tweede Wereldoorlog.

OPDRACHT 1: Verzetskrant Trouw – 10 minuten

Vosje en zijn vrienden maakten eenmalig de Oranje-bode. Later werd dit de verzetskrant Trouw. De volgende opdrachten doe je op de computer.

- Ga naar <https://www.delpher.nl/nl/kranten>. Op deze website staan allemaal kranten van vroeger.
- Klik onder de zoekbalk op 'krantenoverzicht'. In de zoekbalk typ je in: 'Trouw' en klik je op het eerste resultaat. Je krijgt nu een tijdlijn te zien. Als je met je muis over de staafjes gaat, zie je hoeveel kranten er in welk jaar werden uitgegeven.
- In welk jaar werd Trouw voor het eerst gemaakt?

.....

- Hoeveel kranten verschenen er toen? Waarom zo weinig denk je?

.....

- In welk jaar verschenen de meeste edities van Trouw? Waarom denk je dat er in dat jaar zoveel zijn uitgegeven?

.....

OPDRACHT 2: Maak je eigen verzetskrant! – 25 minuten

De bedoeling van de Oranje-bode en andere verzetskranten was om Nederlanders de juiste informatie te geven over de oorlog en om ze moed en hoop te geven voor de toekomst. Zo hadden mensen even iets anders aan hun hoofd dan de ellende van de oorlog.

Vorm een tweetal. Jullie gaan samen een verzetskrant maken zoals de Oranje-bode van Vosje en zijn vrienden. Dit mag op de computer of op papier.

- Denk na over het bericht dat je in je krant wilt zetten. Voorbeelden hiervan zijn:
  - Een bericht van de Koningin of een verjaardag van iemand het koningshuis
  - Tips hoe je stiekem kleine verzetsdaden kunt plegen
  - Een bericht over geallieerden die gevechten aan het winnen zijn tegen de Nazi's

- Een mooi verhaal over mensen die elkaar helpen in de oorlog of een oproep om dat te doen
- Een gedicht over het volhouden of de strijd lust van de Nederlanders
- Geheime berichten van familie die ver van elkaar woonden of in kampen zaten, zogenaamde 'tekens van leven'
- Tips hoe je met het weinige voedsel dat er was toch een goede maaltijd op tafel kon zetten

Voor inspiratie kan je ook zoeken naar berichten in verzetskranten op www.delpher.nl/kranten. Voorbeelden van verzetskranten zijn Trouw, Vrij Nederland, Het Parool en De Waarheid.

- Schrijf of typ je bericht.
- Print of plak je bericht op oranje papier, net als de Oranje-bode van Vosje en zijn vrienden dat deden.
- Bedenk een naam voor je krant en ontwerp een logo of schrijf de letters in een mooi of ouderwets lettertype. Ook hiervoor kun je inspiratie zoeken op www.delpher.nl/kranten.

OPDRACHT 3: Schuilnamen – 25 minuten

De jongens die de Oranje-bode hebben gedrukt, waren de vrienden Hendrik Veldhuis, Hendrik Lenstra en Gerard Jansen. Hun schuilnamen waren 'Vosje', 'Henny' en 'de Pijp'. Als je in het verzet zat, gebruikte je vaak niet je echte naam: veel te gevaarlijk!

Schuilnamen hadden soms met de persoon te maken. Je koos een bijnaam die je al had of iets waar mensen je aan herkenden. Zo wisten mensen toch wie er bedoeld werd met de schuilnaam. 'De Pijp' kan bijvoorbeeld de schuilnaam zijn van iemand die veel pijp rookte. Als je rood haar had, kon je schuilnaam zijn: 'Rooie Jan'. De schuilnaam van de beroemde verzetsheld Hannie Schaft komt van haar tweede naam, Johanna. Vandaag de dag kun je bijvoorbeeld ook je gamenaam gebruiken als schuilnaam.

- Maak een groepje van vier of vijf.
- Bedenk met je groepje in het geheim schuilnamen voor elkaar. Onthoud: aan een goeie schuilnaam kunnen vrienden je herkennen, maar vijanden niet! De schuilnaam moet dus iets met de persoon te maken hebben.
- Schrijf allemaal je schuilnaam op een papiertje en vouw deze dicht.
- Wissel de papiertjes met een ander groepje.

- E. Jullie gaan de namen van het andere groepje raden. Schrijf hieronder de schuilnamen die op de papiertjes staan op. Schrijf erachter wie jullie denken dat bij de schuilnaam hoort.

<i>Schuilnaam</i>	<i>Echte naam</i>

- F. Vraag aan het andere groepje of ze de geraden schuilnamen controleren. Hoeveel hadden jullie er goed? En hoeveel van jullie namen zijn geraden?
- G. Tijd over? Wissel jullie papiertjes uit met nog een ander groepje en herhaal stap E.

BIJLAGE

MEPPEL

Antwoordformulier

Opdracht 1

- A. In 1943
- B. 32 kranten. Er zijn verschillende redenen te noemen voor dit lage aantal:
- Omdat de krant toen pas net bedacht en opgericht was
  - Omdat het gevaarlijk was om de krant te drukken. Dit gebeurde vaak 's nachts en telkens als er gevaar dreigde moesten de drukpersen gestopt worden
  - Omdat het gevaarlijk was om de krant te verspreiden. Ook waren er aan het begin niet veel mensen die dit aandurfd en wisten de drukkers van Trouw niet wie er te vertrouwen was.
- C. In 1945 (643 edities). Mogelijke redenen voor dit hoge aantal zijn:
- Er waren veel ontwikkelingen in de oorlog en er werd veel gevochten (in Nederland en daarbuiten). Er was dus veel behoefte aan nieuws in de laatste maanden van de oorlog.
  - Op 5 mei is heel Nederland bevrijd van de Duitse bezetters. In de maanden ervoor waren al grote delen van ons land bevrijd. In de bevrijde gebieden konden kranten makkelijk gedrukt en verspreid worden, nu ze niet meer geheim waren.
  - Veel niet-geheime kranten waren door de Duitsers overgenomen in de oorlog om het nieuws te verspreiden dat door de bezetters gemaakt of goedgekeurd was. Na de bevrijding wilden mensen deze kranten niet meer lezen of werden ze niet meer gemaakt. Meer mensen wilden dus kranten als Trouw lezen, die meer betrouwbaar nieuws bracht.